

Wyrok z dnia 15 czerwca 1999 r.

II UKN 606/98

1. Praca w godzinach nadliczbowych nie zwiększa okresu zatrudnienia wymaganego do nabycia prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

2. Przy ubieganiu się o prawo do renty inwalidzkiej (renty z tytułu niezdolności do pracy) uwzględnieniu podlegają - poza okresami składkowymi - okresy nieskładkowe z tego samego dziesięciolecia. Ograniczenie tych okresów nieskładkowych do 1/3 uwzględnionych okresów składkowych dotyczy tylko tego dziesięciolecia, a nie całego okresu ubezpieczenia.

Przewodniczący: SSN Jerzy Kuźniar (sprawozdawca), Sędziowie: SN Roman Kuczyński, Stefania Szymańska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu w dniu 15 czerwca 1999 r. sprawy z wniosku Barbary F. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w K. o rentę inwalidzką, na skutek kasacji wnioskodawczyni od wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 3 czerwca 1998 r. [...]

o d d a l i ł kasację.

U z a s a d n i e n i e

Wyrokiem z dnia 2 października 1997 r. Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych-Oddziału w K. z dnia 18 marca 1997 r. i przyznał wnioskodawczyni Barbarze F. rentę inwalidzką według III grupy inwalidów od dnia 1 lutego 1997 r. oraz zasądził na jej rzecz od organu rentowego kwotę 200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W uzasadnieniu wyroku Sąd powołał się na opinię Kliniki Neurologii Akademii Medycznej w K., w myśl której wnioskodawczyni uznana została za inwalidę III grupy z ogólnego stanu zdrowia od września 1996 r.

W apelacji od tego wyroku, opartej na zarzucie naruszenia prawa materialnego, organ rentowy wniósł o jego zmianę i oddalenie odwołania wnioskodawczyni.

Apelujący zarzucił w szczególności, że wnioskodawczyni nie spełnia warunków z art. 32 i 33 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.), gdyż nie udowodniła wymaganych 5 lat zatrudnienia w dziesięcioleciu od 14 lutego 1987 r. do 14 lutego 1997 r., a jedynie 4 lata 7 miesięcy i 21 dni.

Sąd Apelacyjny w Krakowie uwzględnił apelację organu rentowego i zmieniając wyrok Sądu pierwszej instancji, oddalił odwołanie wnioskodawczyni od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W ocenie Sądu, w okresie ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę (14 luty 1987 r. – 14 luty 1997 r.) wnioskodawczyni wykazała 4 lata 7 miesięcy i 21 dni okresów składkowych i nieskładkowych. Ponieważ udowodniony w tym dziesięcioleciu okres składkowy wyniósł 3 lata 5 miesięcy i 14 dni, doliczyć można było do niego jedynie 1 rok 1 miesiąc i 25 dni okresów nieskładkowych (1/3 uwzględnionych okresów składkowych).

Powyższy wyrok zaskarżyła kasacją wnioskodawczyni i zarzucając naruszenie przepisów postępowania – art. 217 § 2, 224 § 1, 299 i 385 KPC oraz prawa materialnego – art. 32 i 33 ust. 2 ustawy o z.e.p. w związku z art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.), wniosła o jego uchylenie oraz uchylenie wyroku Sądu Wojewódzkiego i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Skarżąca zarzuciła, że pracowała w tzw. czterodobowym systemie pracy i w okresie zatrudnienia „wypracowała” nadgodziny, które winny być doliczone do okresów składkowych.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Stosownie do przepisów art. 32 i 33 ust. 1 pkt 5 oraz ust. 2 ustawy o z.e.p. renta inwalidzka przysługuje pracownikowi, który jest inwalidą, ma wymagany okres zatrudnienia i którego inwalidztwo powstało w czasie zatrudnienia lub w okresie równorzędnym z okresem zatrudnienia albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów. W przypadku, gdy inwalidztwo powstało w wieku powyżej 30 lat, warunek posiadania wymaganego zatrudnienia uważa się za spełniony, jeżeli wraz z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia wynosi on co najmniej 5 lat. Okres ten winien przypadać w ciągu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę inwalidzką, jeżeli zgłaszający wniosek pozostaje w zatrudnieniu. Na gruncie art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o rewaloryzacji emerytur i rent, przy ustala-

niu prawa do renty inwalidzkiej, warunek posiadania wymaganego okresu zatrudnienia, liczonego łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia, uważa się za spełniony, jeżeli pracownik udowodni wymaganą liczbę lat okresów składkowych albo okresów składkowych uzupełnionych okresami nieskładkowymi w rozmiarze nie większym niż 1/3 uwzględnionych okresów składkowych (art. 6 ust. 1 w związku z art. 4 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji). Przytoczone przepisy stosowane do ustalonego stanu faktycznego wskazują, że wnioskodawczyni nie spełniła jednego z koniecznych dla przyznania świadczenia warunków, a mianowicie posiadania co najmniej 5 lat okresów składkowych uzupełnionych okresami nieskładkowymi w odpowiednim rozmiarze, w ostatnim dziesięcioleciu liczonym od daty złożenia wniosku o rentę. Wnioskodawczyni, urodzona w 1954 r., jest inwalidą od 30 września 1996 r., a wniosek o przyznanie świadczenia złożyła 14 lutego 1997 r. Ostatnie dziesięciolecie winno przypadać na okres od 14 lutego 1987 r. do 14 lutego 1997 r. W okresie tym skarżąca nie wykazała co najmniej 5 lat wymaganych okresów – udowodniła bowiem jedynie 3 lata 5 miesięcy i 14 dni okresów składkowych, a więc okresy nieskładkowe (pobierania zasiłku z ubezpieczenia społecznego chorobowego – art. 4 ust. 1 pkt 3 lit. a oraz okresy urlopu wychowawczego – art. 4 ust. 1 pkt 6 lit. a) mogły być doliczone jedynie w rozmiarze 1 roku 1 miesiąca i 25 dni – 1/3 uwzględnionych w brany pod uwagę dziesięcioleciu okresów składkowych.

Wskazane przepisy zostały przez Sąd Apelacyjny trafnie zinterpretowane. Nie można też dopatrywać się błędu w ich subsumpcji, a odmienne i w żaden sposób nie uzasadnione zarzuty zawarte w kasacji (błędnej wykładni i niewłaściwego zastosowania prawa materialnego) nie zasługują na uwzględnienie.

W tym kontekście należy zauważyć, że skład Sądu Najwyższego rozpoznającego sprawę, nie podziela wykładni art. 4 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji dokonanej przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 16 grudnia 1998 r., II UKN 393/98 (dotąd niepublikowanym). Według tej wykładni, okresy nieskładkowe przypadające w wymaganym ostatnim dziesięcioleciu podlegają ustawowemu ograniczeniu do rozmiaru jednej trzeciej wszystkich posiadanych przez ubiegającego się okresów składkowych z całego okresu ubezpieczenia, a nie tylko okresów składkowych z dziesięcioleciabranego pod uwagę. Zdaniem obecnego składu Sądu Najwyższego, przepis art. 6 ust. 1 i 2 ustawy o rewaloryzacji w związku z art. 32 pkt 2 i 33 ust. 1 pkt 5 ustawy o z.e.p. nakazuje brać pod uwagę przy ustalaniu prawa do renty inwalidzkiej, okresy składkowe uzupełnione okresami nieskładkowymi w odpowiednim rozmiarze z wymaga-

nego przez prawo okresu, w tym przypadku z okresu ostatniego dziesięciolecia przed zgłoszeniem wniosku o rentę inwalidzką. Innymi słowy, uwzględnieniu podlegają tylko okresy składkowe z wymaganego dziesięciolecia, a ograniczenie tych okresów nieskładkowych do jednej trzeciej uwzględnionych okresów składkowych (art. 4 ust. 2 ustawy o rewaloryzacji) dotyczy tego tylko dziesięciolecia, a nie całego okresu ubezpieczenia.

Nie ma też podstaw do podzielenia zarzutów kasacji, iż Sąd Apelacyjny naruszył przepisy postępowania, błędnie ustalając stan faktyczny sprawy. Fakt, że wnioskodawczyni pracowała w systemie zmianowym i „wypracowała nadgodziny”, nie może zmieniać stwierdzenia Sądu, iż nie osiągnęła wymaganych okresów składkowych. Praca w godzinach nadliczbowych (dodatkowo wynagradzana) nie zwiększa nominalnego okresu zatrudnienia i nie wpływa w sposób szczególny na uprawnienia rentowe tak zatrudnianego pracownika.

Mając to wszystko na uwadze orzeczono jak w sentencji po myśli art. 393¹² KPC.

=====